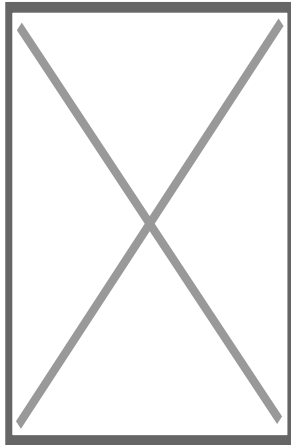

Tyson E. Lewis – Inoperative learning

Beschrijving

default watermark

[Lewis](#) probeert een onderwijs te beschrijven dat leerlingen of studenten helpt dingen te bestuderen, maar op een manier dat dit niet operationeel wordt gemaakt. Als je onderwijs operationeel maakt, dan betekent dit: dat het meetbaar wordt, dat er specifieke doelen worden bereikt, dat je datgene wat je bestudeert kunt inzetten en gebruiken. Lewis wil dat alles niet. Natuurlijk: door onderwijs leer je wel degelijk iets, dus dat betekent dat je daarna inderdaad wel iets kunt. Maar los van de doelen die je misschien volgens het onderwijssysteem behaalt, kun je als student uiteindelijk zelf wel degelijk blijven vasthouden aan een onbepaaldheid – waarin je iets misschien soms kunt maar het evengoed ook helemaal niet kunt. Soms kan je het namelijk misschien even niet meer, of toch nog niet helemaal, of liever niet, of misschien zelfs toch helemaal niet. Al dat soort ‘niet kunnen’ is heel belangrijk. In dat geval blijft je onafhankelijk. En dat is wat hij grofweg bedoelt met inoperatief onderwijs, en dat is wat Lewis in zijn boek verdedigt.

Hij legt het uit aan de hand van zwemmen, verwijzend naar [Kafka](#), zoals [Deleuze](#) ook deed. Operationeel maken betekent volgens Lewis in het geval van een zwemmer dat je een zwemwedstrijd probeert te winnen, of dat je een diploma haalt, dat je professioneel zwemmer bent, of dat je een duik goed uitvoert volgens bepaalde regels. Het gaat om het bereiken van iets, een imperatief (iets willen bereiken, iets moeten worden). En heel veel, zeker op school, is alleen nog maar in dat soort

operationele manieren te begrijpen. Het neemt alles over. Alles moet maar zo worden bepaald. Lewis wil daar een alternatief voor. En dat is nog niet zo makkelijk, omdat elk alternatief ook al gauw weer zelf operationeel wordt. Toch gelooft Lewis er niet in dat we, als we niet aan dat operationele gedoe mee willen doen, daarom maar beter kunt stoppen met onderwijs. Hij wil dus niet dat we stoppen met zwemmen of dat we helemaal niet meer deelnemen aan zwemwedstrijden. Volgens Lewis kan je als zwemmer ook ervoor kiezen wel degelijk te zwemmen, en zelfs wedstrijden te doen, maar tegelijkertijd *te blijven volhouden dat je niet kan zwemmen*. Hoewel dat misschien raar klinkt, is dat een heel relevant en genuanceerd idee: het maakt dat je nooit bent wat je hebt geleerd, het pint je niet vast als zwemmer die in staat is bepaalde doelen te bereiken. Het gaat om het uitstellen, omzeilen van wat hij noemt de 'intentionaliteit' van het behalen van meetbare doelen.

Het is een behoorlijk academisch en tegelijk eigenzinnig betoog wat Lewis heeft geschreven om zijn standpunt uit te werken. Zijn belangrijkste verwijzing is daarbij het werk van [Agamben](#), wat hij al eerder in [een apart boek](#) centraal had gezet. Agamben noemt het (in de vertaling die Lewis hanteert) een '*destituent potential*', wat hij omschrijft als een "*capacity to deactivate something and render it inoperative – a power, a function, a human operation – without simply destroying it but by liberating the potentials that have remained inactive in it in order to allow a different use of them*". Alles wat wordt geleerd komt daarmee niet meteen 'vast' te zitten maar blijft veel opener om op mogelijk allerlei verschillende manieren te worden ingezet. Het is altijd een soort parodie, omdat het erg lijkt op het operationele leren zoals we dat kennen, maar daar eigenlijk van afwijkt en daar een variant op biedt die met het operationele leren de draak steekt. Het is radicaal, omdat het iets fundamenteel anders voorstaat wat ondermijnend kan werken, doordat het aantoont dat de situatie niet is zoals die wordt weergegeven, evenwel zonder dat het direct in oppositie gaat tegen het operationele. Lewis noemt het ook wel 'yielding' (zoals North dit begrijpt: '*to cede to a restriction by finding room within its fetters, that does not belong to it*'). Ook [Benjamin](#) is belangrijk voor Lewis zijn denken omdat deze wijst in de richting van een zelfrealisatie die gesitueerd is, altijd het doel of zichzelf ontstijgend, en daarmee bijvoorbeeld nadenkt over wat de opties zijn voor een meer 'onverantwoordelijke' en 'afwezige' examinerator die een examen of toets tot spel maakt: Benjamins werk is een groot voorbeeld voor het soort suspensie dat Lewis constant zoekt.

Lewis beschrijft zijn werk een 'zwak' soort onderwijsfilosofie die ingaat tegen meetbaarheid en evaluatie-gekte die we kennen van het onderwijs. Die 'zwakte' is dus noodzakelijk omdat het niet geoperationaliseerd wil zijn en dit operationele is nu juist sterk, kwantificeerbaar, effectief, meetbaar, realiseerbaar. Het past bij wat bijvoorbeeld ook [Biesta](#) voorstaat, die ook verantwoordelijk is voor de peerdure '[Theorizing Education](#)' serie waarin dit boek is opgenomen (ja ook dit boek [kost ruim honderd euro](#): belachelijk). Lewis keert zich in het laatste hoofdstuk echter tegen de in zijn ogen nog altijd operationele opvatting van Biesta, want Biesta hangt volgens hem een zwakke vorm van operationaliteit aan, die ondanks wat Biesta betoogt juist 'risico' minimaliseert. Lewis neemt dus een heel eigen 'zwakke' positie in die meer dan bij Biesta overtuigt en die een expliciete kritiek vormt op Biestas werk.

It is my contention that a coming philosophy of education should begin with the aporia of im-potentiality. Instead of repressing its existence (as we see in even the most ardent critics of learnification), im-potentiality should be yielded to. ... In this sense, the real risk ... is the risk to be inoperative, to interrupt attempts to govern im-potentiality according to the virtues, the will, to command.

Dat echter ook het niet-operationele best stevig verwoord kan worden, en dus meer kan zijn dan een dergelijk academisch 'zwak' betoog, dat laat [Moten](#) zien in het voorwoord. Hij doet misschien niet helemaal recht aan het werk van Lewis, maar hij weet als geen ander meer radicaal en dwingend het probleem onder de aandacht te brengen: alle contradicties die de universiteit in zich had (waar kolonialisme, leningen, maatschappelijke vooruitgang, en nog veel meer bij elkaar kwamen) zijn nu volgens hem ineengestort in de levens van studenten. De studenten hebben een ondraagbare last gekregen van dit alles. In termen die [doen denken aan de Situationisten](#), maakt hij duidelijk dat dit geen leven is voor de studenten. Dat hen het leven zelfs onmogelijk wordt gemaakt. De universiteit is op zijn einde gekomen en zal nooit meer herrijzen. Het is een ministerie van informatie geworden. Een ministerie geschikt voor tijden van oorlog: de oorlog tegen ons allen. Hij schrijft dat we de speculatie van de universiteit, gericht op winstmaximalisatie, leerdoelen, credits, investering, toekomstontwikkelingen (allemaal speculatief!) moeten beantwoorden met nog meer speculatie. Speculatie van onze kant, zo wild als onze verbeelding toelaat. Zodat je je er helemaal in verliest. Als een soort combinatie van improvisatie en verzet. Zodanig dat elke fundament steeds weer wordt uitgedaagd. Iets wat Moten telkens weer ook in zijn eigen werk probeert. Met Motens introductie wint dit boek enorm aan doortastendheid. Het zou mooi zijn als Lewis dit meer in ook zijn eigen tekst zou hebben overgenomen. Het is dus de moeite waard naast dit boek ook het werk van Harney en Moten over de [Undercommons](#) te lezen waarvan Lewis onder andere het sterke idee overneemt dat we voor een dergelijk 'inoperative' leren niet over onderwijs moeten denken als een investering (investment), wat zich alsnog in de toekomst zal 'uitbetalen', maar dat onderwijs eerder een ontnemen zou moeten zijn (oftwel een 'divestment').

Toch weet Lewis met ook nog eens verwijzingen naar [Haraway](#) en bijvoorbeeld [Joy](#), [Karavanta](#) en ook [Snaza en Weaver](#), het bovenstaande te koppelen aan feminisme en posthumanisme, en probeert hij te komen tot een meer queer, materialistisch, kritisch perspectief waarbij ook toch vrij actuele opvattingen omtrent kolonialisatie, gender en dis/ability een belangrijker rol spelen en waar dus een spannend geheel ontstaat wat prikkelt. Lewis pleit daarbij voor een (her)waardering van het 'onmenselijke'. Iets wat hij al in zijn boek '[Education out of bounds](#)' (samen met Kahn) had uitgewerkt als 'exopedagogy'. Hier zette hij [Rousseau](#) al aan de kant als naïef en nam hij het monsterlijke van het onderwijs serieus. Nu verwoordt hij het als een oproep tot onmenselijke studie groepen. Zoals hij schrijft: omdat we daarmee de onmogelijkheid ervaren om de mens als onmenselijk te zien. Hopelijk kan dit worden gezien als een eerste verkenning van wat Lewis later meer gedegen gaat uitwerken in een meer toegankelijke en doortastende vorm. Het blijft namelijk behoorlijk abstract en nadenkerig. Hopelijk kan hij zijn idee (wat hij ook in dit boek oppert) dat de ruines van de school als instituut, in zijn afbraak, een prima plek is voor 'studious play', als een soort speelveld, waar we kunnen verdwalen (getting lost, zoals verwoord door [Patti Lather](#)) verder concretiseren. Lesgeven is voor Lewis dan een soort mime, waarbij we niet zozeer iets doen, maar waar we *laten zien wat gedaan wordt*. Het gaat niet om hoe of wat, maar lesgeven is laten zien dat we allemaal in staat zijn les te geven, zonder dat dit echt geactualiseerd wordt – een soort gebaren zonder conclusie, zonder eindpunt, onbepaald en toch

veelzeggend. De docent als een mimespeler voor een onmenselijke studiegroep: het lijkt na het lezen van dit boek toch echt een relevant uitgangspunt voor het onderwijs om eens wat verder uit te denken en in de praktijk te brengen.

As such, the inhuman study groep offers a strange kind of encounter: not an encounter with knowledge but with the non-knowledge of living in the open with anyone at all in an uncertain community that has no intentions and no ends beyond its own im-potential landscape.

Misschien is het allemaal wat veel, vooral ook de referenties en verwijzingen naar andere denkers. Lewis haalt net zo gemakkelijk nog even [Du Bois](#) aan, dan volgt een paar pagina's later nog [Plato](#), waarna we via de eerder al genoemde [Deleuze](#) even later bij een volgende 'interruptie' weer bij '[The hunger of memory](#)' van [Richard Roderiquez](#) en [Ayers 'To teach: the journey of a teacher'](#) aanbelanden. Het zijn wel heel veel verwijzingen voor uiteindelijk toch weinig werkelijk spannende toevoegingen aan de centrale gedachte. Dit boek lijkt uiteindelijk teveel op een 'brain dump' van de auteur, een zoektocht naar aanknopingspunten, die bij een redigeerslag, naast aanpassing van de lange abstracte zinnen en allegaartje van referenties, veel aan inhoudelijke kracht had kunnen winnen. Maar goed, dat kan je net zo goed van deze bespreking zeggen die aardig weergeeft hoe ook Lewis schrijft. En laat ik geheel in stijl dus gewoon nÃ³g een laatste verwijzing maken. Te midden van al die referenties en inhoudelijke uitwijdingen lijkt er Ã©n namelijk juist opvallend genoeg compleet te ontbreken. Namelijk [Baudrillard](#). Juist Baudrillard keerde zich misschien feller en interessanter dan wie ook tegen het operationele van onze alledaagse wereld, of (preciezer nog) tegen de overdadigheid en zelfreferentialiteit van de operaties (met name in 'La Transparence du mal' van 1990). Baudrillard weet als geen ander de radicaliteit die zo nodig is als verweer tegen dit operationele te behouden en steeds weer in nieuwe vormen op te zoeken in zijn boeken. Baudrillard overstijgt een helder domein of 'de onderwijsfilosofie' om duidelijk te maken dat juist dit operationele elk domein, en ook ons denken, in zekere zin uitholt. Hij sprak al in brede zin over de afbraak en ruines van het onderwijslandschap, en een meer 'onmenselijk' perspectief op mogelijk verweer of verzet. Waarom ontbreekt juist hij als referentie in dit hippe, prententieuze, activistische en ook academische boek?

Categorie

1. 2017
2. Agamben
3. Lewis
4. Moten
5. Onderwijsdoelen
6. Recent
7. Rousseau
8. Subversiviteit

Tags

1. doelen
2. feminisme
3. intentioneel
4. onafhankelijkheid

5. onbepaald
6. potentie
7. speculatie
8. zwemmen

Datum aangemaakt

31 maart 2019

Auteur

de-redactie

default watermark